

12 JUL 1994

FACTORS INFLUENCING THE HEPATITIS C VIRUS INFECTION IN
INTRAVENOUS DRUG ABUSERS AND BLOOD DONORS

SOMPORN PLUCKTAWEESSAK

อภิรักษ์เผือกขาว

๑๓

“มหัทธโนวิทยาลัย ม.มหิดล”

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE (PUBLIC HEALTH)
MAJOR IN INFECTIOUS DISEASES

IN
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY

1993

27063

ชื่อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่มีผลต่อการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ ซี ในกลุ่มผู้ติดเชื้อชนิดเฉียบพลันและผู้บริจาคโลหิต
ผู้วิจัย	สมพร นฤกษ์ทวีศักดิ์
ปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) วิชาเอกโรคติดเชื้อ
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	นิพนธ์ ลักขมจีรกุล, วท.บ. (เทคนิคการแพทย์), วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) ศิริกุล อิศรานุรักษ์, พ.บ., วุฒิบัตรกุมารเวชศาสตร์, M.P.H. ระพีพรรณ สิ้นสมบูรณ์, ศศ.บ., สส.ม.
วันที่สำเร็จการศึกษา	6 พฤษภาคม พ.ศ. 2537

บทคัดย่อ

ไวรัสตับอักเสบ ซี เป็นสาเหตุสำคัญของโรคไวรัสตับอักเสบ ซึ่งยังไม่มียาที่รักษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและวิธีการที่จะป้องกันโดยเฉพาะ ผู้ป่วยกว่าครึ่งหนึ่งจะกลายเป็นโรคตับอักเสบเรื้อรัง ปัจจุบันพบว่าการเกิดโรคไวรัสตับอักเสบ ซี ในกลุ่มผู้ที่ได้รับโลหิตลดจำนวนลงแต่กลับเพิ่มขึ้นในกลุ่มผู้ติดเชื้อชนิดเฉียบพลัน ดังนั้นจึงทำการศึกษาในครั้งนี้เพื่อทราบอัตราความชุก และปัจจัยที่มีผลต่อการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ ซี ในกลุ่มผู้ติดเชื้อชนิดเฉียบพลันรวมทั้งผู้บริจาคโลหิตด้วย โดยทำการศึกษาผู้ติดเชื้อชนิดเฉียบพลันที่มารับการรักษาด้วยเมธาโดนในโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า นนทบุรีและโรงพยาบาลราชวิถี ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2535 จำนวน 150 ราย ทุกรายจะได้รับการสัมภาษณ์และเจาะโลหิตตรวจหาแอนติบอดีต่อไวรัสตับอักเสบ ซี ด้วยวิธีอีไลซ่า (Abbott HCV EIA second generation) หลังจากทราบผลการตรวจ ได้แบ่งผู้ติดเชื้อชนิดเฉียบพลันออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ติดเชื้อชนิดเฉียบพลันที่ให้ผลบวก และผู้ติดเชื้อชนิดเฉียบพลันที่ให้ผลลบ แล้วนำปัจจัยที่ศึกษาของทั้ง 2 กลุ่ม มาเปรียบเทียบ วิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ ซี ด้วยวิธีการทางสถิติ นอกจากนั้นได้ทำการสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ติดเชื้อชนิดเฉียบพลันที่มีผลแอนติบอดีต่อไวรัสตับอักเสบ ซี บวกและลบ จำนวนกลุ่มละ 4 ราย เช่นเดียวกับกลุ่มผู้บริจาคโลหิตที่มีผลแอนติบอดีต่อไวรัสตับอักเสบ ซี บวกและลบ ซึ่งมาบริจาคโลหิตที่สถานบริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย ระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2535 จำนวนกลุ่มละ 6 ราย นำมาเปรียบเทียบ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้วยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

จากผลการศึกษาพบว่า อัตราความชุกของการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ ซี ในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีดสูงถึงร้อยละ 95.33 ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.67 มีอายุระหว่าง 25-34 ปี อัตราความชุกของการติดเชื้อที่สูงที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 35-44 ปี เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ศึกษาระหว่างผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีดที่มีผลแอนติบอดีต่อไวรัสตับอักเสบ ซี บวกจำนวน 143 ราย และผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีดที่มีผลแอนติบอดีต่อไวรัสตับอักเสบ ซี ลบ จำนวน 7 ราย พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ ระหว่างปัจจัยทั้งหมดที่ศึกษากับ การติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ ซี ($P > 0.05$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มที่มีผลเลือดเป็นลบมีจำนวนน้อยมาก ส่วนการศึกษาในเชิงคุณภาพ พบว่าปัจจัยที่อาจมีผลต่อการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ ซี ในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีดได้แก่ การมีรายได้น้อย, ระยะเวลาของการอยู่ในเรือนจำ, การสักหรือเจาะหู, การมีเพศสัมพันธ์นอกสมรสโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย, การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน, ระยะเวลาและความถี่ของการฉีดยาเสพติด ส่วนปัจจัยที่อาจมีผลต่อการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ ซี ในกลุ่มผู้บริจาคโลหิตได้แก่ การมีรายได้น้อย, ประวัติเคยอยู่ในเรือนจำ, การใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน, และเพศสัมพันธ์นอกสมรสโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย

แม้ว่าการศึกษารังนี้จะไม่พบความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ ซี ในทางสถิติ แต่พบอัตราความชุกของการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ ซี ในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดชนิดฉีดมีจำนวนสูงมาก ซึ่งมีความสำคัญในการหามาตรการป้องกันให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรคในกลุ่มนี้ เพื่อให้สามารถป้องกันตนเองจากโรค และไม่แพร่เชื้อไปยังบุคคลอื่น ส่วนในผู้ที่มีการติดเชื้อแล้ว ควรจะได้รับความรู้เพื่อที่จะสามารถดูแลตนเองให้อยู่ได้อย่างเป็นปกติและมีภาวะแทรกซ้อนน้อยที่สุด

Thesis Title Factors Influencing the Hepatitis C Virus Infection in Intravenous Drug Abusers and Blood Donors

Name Somporn Plucktaweesak

Degree Master of Science (Public Health)
major in Infectious Diseases

Thesis Supervisory Committee

Pipat Luksamijarulkul, B.Sc.(Med Tech),
M.S.(Public Health)

Sirikul Isaranurug, M.D., Dip. of Board of
Pediatrics, M.P.H.

Rapeepan Sinsomboon, B.A. (Sociology and
Anthropology), M.A. (Social Work)

Date of Graduation 6 May B.E. 2537 (1994)

ABSTRACT

Hepatitis C virus is one of the major causes of hepatitis. There is no special prevention and effective drugs for its treatment and more than 50% of cases develop chronic hepatitis. It was found that the proportion of posttransfusion hepatitis C was reduced, but increased in intravenous drug abusers (IVDAs). This study is attempted to determine the prevalence rate of HCV infection in IVDAs and some factors influencing the HCV infection in IVDAs and blood donors. The 150 IVDAs at Phranongkhlaio and Rajavithi Hospital who were in methadone program during June to October 1992 were interviewed some risk factors and their blood specimens were collected for testing anti-HCV antibody by Abbott HCV EIA second generation. After the laboratory result, the IVDAs were divided into two groups, the first consisted of 143 anti-HCV positive and the second consisted of 7 anti-HCV negative. The

studied variables of these two groups were analysed for searching some risk factors of HCV infection. After that, four IVDAs of anti-HCV positive and negative were randomly selected for the Qualitative study. To study some factors influencing the HCV infection in blood donors by Qualitative study, six individuals of anti-HCV positive and negative blood donors were randomly selected for In-depth interview.

The results showed that the prevalence rate of HCV infection in IVDAs was 95.33% (143 of 150 IVDAs). Most of them (52.67%) were 25-34 years old and the highest prevalence rate (97.56%) was in the age group 35-44 years old. When compared the studied variables of 143 anti-HCV positive and 7 anti-HCV negative IVDAs, there was no significance between all studied factors and HCV infection by using Fisher's Exact test ($P > 0.05$). However, the Qualitative study found that the factors influencing with HCV infection in IVDAs were high income, tattoo or ear piercing, long duration of imprisonment, extramarital relations without using condom, sharing contaminated needle and syringe, duration and frequency of intravenous drug use. In blood donors, it was found that the factors influencing with HCV infection were low income, used to imprison, sharing contaminated needle and syringe and extramarital relations without using condom. The high prevalence rate of HCV infection in IVDAs indicates that it is urgent to prevent and control such disease among this group.